

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל

להסדר בין רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ לבין פלסן סאסא בע"מ

1. פתח דבר

לפני בקשה למתן פטור מאישור בית הדין להסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן "החוק"), להסכם שיתוף פעולה בפיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של פנל גמיש ופנל קשיח למוצרי מיגון אישי, בין רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן: "רפאל") לבין פלסן סאסא בע"מ (להלן: "פלסן" ו"הצדדים", בהתאמה).

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר, וכי הן אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

2. ההסכם והצדדים לו

2.1. הצדדים להסכם

2.1.1. **רפאל** היא חברה ממשלתית העוסקת במחקר, פיתוח, שיווק ומכירה של מערכות לחימה מתקדמות ובהן טילים, מערכות אלקטרו אופטיות, מערכות מיגון, מערכות תקשורת ומערכות נפיצות. כן עוסקת רפאל בפיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של אריחי קרמיקה הנדרשים להכללה באפודי מגן. רפאל הינה היצרנית היחידה בארץ של אריחים קרמיים.

2.1.2. **פלסן** היא חברה פרטית העוסקת בפיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של מוצרי מיגון פסיבי שונים המבוססים על חומרים מרוכבים. בכלל זה עוסקת פלסן בתכנון, ייצור, שיווק ומכירה של אפודי מגן ופלטות מיגון לאפודי מגן. פלסן אינה מייצרת את האריחים הנכללים באפודים.

2.2. רקע כללי ותיאור ההסכם

2.2.1. מהותו של ההסכם הינה שיתוף פעולה בלעדי לפיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של פנל גמיש ופנל קשיח כהגדרתם בהסכם (להלן "המוצרים"), המשולבים באפודי מגן או בפלטות מיגון לאפודי מגן.

רשות ההגבלים העסקיים

הפנל מורכב מאריח קראמי או ממספר אריחים קראמיים וממוצרי גיבוי משלימים. המוצרים שאותם מבקשים הצדדים לפתח מיועדים להקנות לאפוד גמישות ולהתאים לתנועות האדם הנושא אותו, בתנאי שטח ופעילות שונים וכן להפחית את משקל האפוד. בד בבד מבטיחים המוצרים עמידות ודרגת מיגון גבוהה. על פי המפורט בבקשת הפטור, מוצרים בעלי תכונות דומות לתכונותיהם הייחודיות של הפנלים נשואי שיתוף פעולה זה, אינם קיימים עדיין כמוצרים מוגמרים לא בארץ ולא בעולם.

2.2.2. שיתוף הפעולה מושתת על צירוף תחומי המומחיות של הצדדים בשלבי הייצור השונים, היינו, מומחיותה של רפאל בתחום הנדסת החומרים ובפיתוח אריחים קרמיים, ומומחיותה של פלסן בחומרים מרוכבים ובפיתוח מוצרי חיפוי וגיבוי לאריחים. על פי ההסכם, תחומי האחריות יחולקו בהתאם בין הצדדים, בכל אחד משלבי הפיתוח והייצור.

2.2.3. ההסכם קובע, כי כל צד ימשיך להיות בעלי זכויות הקניין הרוחני שהיו בידיו ערב הסכם השת"פ וכי כל מידע שנוצר על בסיס ידע קיים יהיה בבעלותו של בעל אותו ידע. עוד קובע ההסכם, כי כל צד יהיה בעליו של הרכיב באפוד אשר הידע שמתייחס אליו הוא בבעלותו, וישמש כסמכות התוכן לידע זה. בהתאמה, יישא כל צד בעלויות הפיתוח שלו.

2.2.4. על פי ההסכם, ייצור אריח או מוצר קרמי המורכב מכמה אריחים ("מודול") יהיה באחריות רפאל על פי הזמנת פלסן. הכללת הפאנל תהיה באחריות פלסן. שיווק המוצרים ומכירותיהם יהיו, כלל, באחריות פלסן, בהתאם לתכנית השיווק המשותפת.

2.2.5. תהליך הפיתוח והייצור כולו יפוקח על ידי צוות היגוי אשר יכלול שלושה נציגים מטעמו של כל צד, ואשר עיקרי תפקידיו וסמכויותיו יהיו אישור התכנית השיווקית ומעקב אחר ביצועה, תמחור הפאנל, תמלוגים לרפאל בגין מכירתו ומנגנון ישוב חילוקי דעות בין קבוצות העבודה.

2.2.6. יצוין, כי ההסכם כולל סעיף בלעדיות לפיו מתחייבים הצדדים שלא לבצע או להיות שותפים, במישרין או בעקיפין, לפעילות הסותרת את שיתוף הפעולה ואת חלוקת העבודה. סעיף הבלעדיות לא יחול על פרויקטים או תכניות פיתוח בהם לצדדים יש התחייבויות לצדדים שלישיים במועד חתימת זכרון הדברים ביניהם.

3. השפעות ההסכם על התחרות

3.1. המיזם המשותף- שיתוף פעולה אנכי

3.1.1. מיזם משותף הוא מסגרת לנשיאה משותפת בסיכונים ובפוטנציאל הרווח הטמונים בפעילות המשותפת. בצד פיזור הסיכון בין מספר צדדים, המיזם המשותף מצרף הון פיסי, הון אנושי וידע של

רשות ההגבלים העסקיים

הצדדים, העשויים לאפשר פעילות יעילה יותר. ככלל, המיזם המשותף עשוי לספק למשתתפים בו יתרונות שבגודל, יתרונות מגוון ויתרונות רשת¹.

3.1.2. מצדו האחר של המטבע, מיזם משותף מעמיד את הצדדים לו בקרבה מתמדת ובשותפות הדוקה לדרך פעולה עסקית, על הסיכויים והסיכונים הטמונים בה. ככל שמדובר במיזם משותף בין מתחרים, קרבה זו עלולה להקהות את היריבות ביניהם בתחום המיזם המשותף ואף לחלחל לתחומים אחרים שבהם פועלים הורי המיזם².

3.1.3. במקרה הנוכחי, קיימת חפיפה מועטה בפעילות הצדדים למיזם, המתמקדת במיגון רכבים, ועליה ארחיב בהמשך. למעט מישור פעילות זה, לשני הצדדים למיזם תחומי מומחיות שונים בענף המיגון האישי ובכלל. פלסן מתמחה בטכנולוגיה של חומרים מרוכבים ועוסקת בייצור חיפויים וגיבויים לאריח, ובייצור אפודי מגן ופלטות מיגון. רפאל מתמחה בהנדסת חומרים ובפיתוח אריחים קרמיים, והינה בעלת פטנט רשום על תהליך לייצור בורון קרביד בעל צפיפות גבוהה, המשמש בייצור האריח.

3.1.4. כאמור, המוצרים נשואי הבקשה מצויים עדיין בשלבי התהוות ואינם קיימים בצורתם המוגמרת בארץ ובעולם. פיתוח מוצרים ראשוניים מסוגם מצריך, מטבע הדברים, השקעת משאבים גדולה מהשותפים לפיתוח. הצדדים הצביעו על היעילות הנובעת מהמיזם: חסכון בעלויות, וקיצור משמעותי של משך פיתוח המוצרים.

3.1.5. לשיטת הצדדים, שיתוף הפעולה ביניהם הכרחי לפיתוח המוצרים החדשניים ולשיווקם. על פי הצדדים, ייצור אריח גמיש ועמיד, וכן ייצור אריח קל משקל, מחייב שיתוף פעולה בין יצרן האריח ליצרן חומרי הגיבוי כבר מתחילת הליך המחקר והפיתוח, זאת על מנת להתאים את תכונות האריח הגמיש לחיפוי הגמיש, וכן להתאים את תכונות האריח קל המשקל לחיפוי דומה, ולהתאים את החיבור בין שני הרכיבים בהינתן הטכנולוגיה בה משתמש כל צד. כל אחד מן הצדדים נדרש להשקיע מאמץ ומשאבים ניכרים במחקר ובפיתוח, וזאת תוך שיתוף פעולה עם משנהו. הצדדים הדגישו, כי בלא שיתוף פעולה משמעותי לא יצלח המיזם המשותף.

¹ ר' מ' מזרחי, "מיזם משותף כהסדר כובל", משפטים כ"ג, 213; קביעת הממונה בדבר הסדר כובל בין חברות הסעה בעניין יעדים תיור בע"מ, 2001, הגבלים עסקיים, 3012980 ס' 4; החלטת הממונה בדבר אי מתן פטור על פי סעיף 14 מאישור בית הדין להסדר כובל בעניין אנרגיית המזרח התיכון, 1997, הגבלים עסקיים, 3008959 ס' 6.

² ר' ה"ע (י-ם) 465/96 דטה קאר בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח', דינים מחוזי כו(6), 146; ערר 1/97 איסכור שירותי פלדות בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים, דינים מחוזי, ל"ב (1) 64; החלטת הממונה בעניין אנרגיית המזרח התיכון, לעיל; קביעת הממונה בדבר הסדר כובל בין חברות הדלק "דלק" ו"סונול" לשיווק משותף של מערכת "דלקן 2000", 1997, הגבלים עסקיים 3001363.

רשות ההגבלים העסקיים

3.1.6. הבלעדיות הכלולה בהסכם נומקה בצורך להגן על האינטרסים המסחריים של הצדדים בשל ההשקעה הנדרשת מהם במיזם זה. בלא התחייבות לבלעדיות לא ניתן יהיה להבטיח את נכונותם של הצדדים להשקיע מהונם וממרצם במיזם.

3.2. התחרות בתחום המוצרים

3.2.1. תחום המיגון האישי, ואפודי המגן בכללו, מתפתח כל העת בהתאם לצרכים המשתנים ולהתקדמות המדעית והטכנולוגית. המיגון הקרמי מהווה דור מתקדם של המיגון האישי ביחס למיגון המבוסס על אריחים רכים יותר, אשר יוצרו על ידי מספר חברות בארץ. כאמור לעיל, בכל הנוגע לאריחים קרמיים, רפאל הינה יצרנית יחידה בישראל. רפאל פועלת בענף זה רק בשלוש השנים האחרונות. בנוסף, ניתן לייבא אריחים קרמיים מחברות שונות בחו"ל.

3.2.2. באשר לייצור אפודי המגן ופלטות המיגון לאפודים, וכן חיפויים וגייבויים לאריחים, הרי שבתחום זה פועלות בישראל מספר מתחרות.

3.2.3. החשש העיקרי לפגיעה בתחרות כתוצאה משיתוף הפעולה נשוא החלטה זו הינו חסימת השוק בתחום פיתוח וייצור של פאנלים חדשניים אלה. בהתאם לסעיף הבלעדיות, רפאל תמכור את האריח לפלסן בלבד. נוכח חדשנות המוצרים, מתעורר חשש כי מתחרותיה של פלסן לא יוכלו לספק מענה תחרותי לפלסן עקב חסימת הטכנולוגיה החדשה בפניהן.

3.2.4. בנסיבות העניין מצאתי כי חשש זה אינו בעל משקל של ממש, כמפורט להלן.

3.2.5. בהיבט הטכנולוגי, שיתוף הפעולה בין הצדדים הכרחי לפיתוח הפאנל. כפי שנטען בפניי על ידי הצדדים, ייצור הפאנל מחייב שיתוף פעולה של צוותים הנדסיים מתחילת ההליך, שכן ייצור האריח בעל התכונות הייחודיות, תלוי משלבי הפיתוח ההתחלתיים בייצור חומרי הגיבוי המתאימים.

3.2.6. בהיבט המסחרי, לא תוכל רפאל להתקשר במקביל עם שני יצרנים מתחרים לצורך תהליכים מקבילים של מחקר ופיתוח, לא כל שכן, כאשר הטכנולוגיה בה פועלת כל חברה המייצרת חומרי גיבוי וחיפוי, מחייבת התאמה שונה מצד רפאל בהנדסת האריח. מכאן ההצדקה לדרישת הבלעדיות.

3.2.7. הרי כי כן, שלולא שיתוף הפעולה ודרישת הבלעדיות האמורים, לכתחילה לא היה כלל מוצר, ומשכך אף לא קיימת פגיעה בתחרות.

3.2.8. שני המוצרים, הפנל הקשיח והפנל הגמיש, נשואי ההסכם מצויים בשלבי פיתוח ראשוניים. ומכיוון שמדובר במוצרים חדשים הן בארץ והן בעולם, קשה להעריך בנקודה זו את איכותם של המוצרים הסופיים, את המונוטין שירכשו, את איכות המוצרים המקבילים שיפותחו על ידי מתחרים אחרים בעולם, ואת הנתח שיתפסו בענף אפודי המגן בעתיד, בארץ ובעולם. בכוונת הצדדים להתחיל

רשות ההגבלים העסקיים

להחדיר את המוצרים לשוק העולמי, ובארץ, המכירה תלויה במכרזים שיפורסמו על ידי צה"ל, ויתר זרועות הבטחון.

3.2.9. יובהר, כי הבלעדיות שבהסכם אינה חלה על האפודים הקרמיים הנמכרים ממילא כעת על ידי רפאל לחברות המתחרות בפלסן. המיזם האמור אינו חל על האריחים הקרמיים האחרים מתוצרת רפאל, ומכירתם אינה צפויה להיפגע כתוצאה ממנו.

3.3. השפעת ההסדר על תחום מיגון הרכב

3.3.1. כאמור לעיל, הצדדים אינם מתחרים זה בזה בתחום שיתוף הפעולה, אך קיימת תחרות ביניהם בתחום מיגון הרכב. לאחר שהוצגו בפניי הנתונים בדבר התחרות ביניהם בתחום זה, נחה דעתי כי אין חשש ממשי מפני זליגת שיתוף הפעולה ומפני פגיעה בתחרות בתחום זה.

3.3.2. פעילותן של פלסן ורפאל מתבססת על טכנולוגיות שונות בהן מתמחה כל אחת מהן. הדבר בא לידי ביטוי גם בתחום מיגון הרכב, אשר בו שתי טכנולוגיות עיקריות- מיגון פסיבי ומיגון ריאקטיבי.

3.3.3. המיגון הפסיבי, מבוסס על פתרונות מתחום המתכת, קרמיקה וחומרים מרוכבים, ואילו המיגון הריאקטיבי מבוסס על תיבות מתכת המכילות חומר נפץ בתוכן. פלסן מתמחה ופועלת בעיקר בתחום המיגון הפסיבי, ואילו רפאל פועלת בעיקר בתחום המיגון הריאקטיבי. תחומי המיגון השונים, משפיעים על המוצרים השונים אשר מייצרת כל חברה.

3.3.4. חפיפה מועטה בפעילות הצדדים, קיימת במוצרי המיגון הפסיבי אשר מייצרת רפאל וזאת בהתייחס לרכב גלגלי בלבד. יחד עם זאת, הנפח שתופסים מוצרי מיגון אלה, מתוך כלל מוצריה ופעילותה של רפאל בתחום מיגון הרכב קטנים מאוד, לא כל שכן ביחס למכלול פעילויותיהן של שתי החברות. כן, הנתונים שהוצגו בפניי מעידים על תחום בעל מתחרות רבות אשר לו חסמי כניסה נמוכים. על כן, החשש ששיתוף הפעולה יזלוג אף לתחום זה ויפגע בתחרות בין החברות בו מתקחה.

4. סוף דבר ותנאים

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש לחמש שנים, בכפוף לתנאים הבאים:

1. המגעים בין הצדדים ייעשו באופן המצמצם ככל הניתן כל חשש להפחתת התחרות בתחום מיגון הרכב ובכלל זה:

א. המגעים בין הצדדים למיזם המשותף יהיו רק בין בעלי תפקידים הנחוצים לביצועו.

ב. לא יועבר בין הצדדים מידע שאינו נוגע ישירות לקידום תחומי פעילות המיזם המשותף,

ובפרט לא יועבר מידע שעניינו מיגון רכב.

רשות ההגבלים העסקיים

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים וכל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ט' אדר א', תשע"א

13 פברואר, 2011